Isaac Asimov

VICTORIE INVOLUNTARĂ

(din volumul Povestiri cu roboți, — The Rest of The Robots, 1964)

Nava spațială ajunsese, vorba ceea, ca o sită.

Aşa şi trebuia. De fapt, tocmai asta era ideea.

Urmarea a fost, desigur, că, în timpul călătoriei de pe Ganymede pe Jupiter, nava a fost umplută până la refuz de vidul spațial. Şi pentru că nava n-avea nici dispozitive de încălzire, acest vid spațial era la temperatura normală, adică o fracțiune dintr-un grad peste zero absolut.

Şi asta făcea parte din plan. Fleacuri, precum absența căldurii şi a aerului, nu deranjau absolut pe nimeni pe acea navă spațială.

Primele fărâme de atmosferă de pe Jupiter, asemănătoare cu vidul, au început să se strecoare în navă la câteva mii de mile depărtare de suprafața planetei. Practic, era doar hidrogen, deşi poate că o analiză atentă a gazului ar fi putut descoperi şi o urmă de heliu. Indicatoarele aparatelor de măsurat presiunea au început să alunece spre limita maximă.

***

Alunecarea a continuat în ritm accelerat, în timp ce nava cădea într-o spirală ce înconjura planeta Jupiter. Indicatoarele setului de aparate de măsurat presiunea — fiecare aparat proiectat pentru presiuni din ce în ce mai mari — începură să se deplaseze până ce ajunseră în apropiere de un milion de atmosfere, unde cifrele îşi pierdeau aproape orice semnificație. Temperatura, aşa cum o înregistrau termocuplele, crescu încet şi ciudat şi, în cele din urmă, se fixă la vreo şaptezeci de grade Celsius sub zero.

Nava se deplasă încet spre capătul călătoriei, croindu-şi cu greu drum printr-un labirint de molecule de gaz atât de înghesuite, încât până şi hidrogenul era strivit până la densitatea unui lichid. Vapori de amoniac, ieşind din oceanele incredibil de mari formate din acest lichid, saturau atmosfera oribilă. Vântul care se stârnise cu o mie de mile mai sus atinsese o forță căreia denumirea de uragan nu i s-ar fi potrivit.

Era foarte clar, cu mult înainte ca nava să aterizeze pe o insulă jupiteriană, poate de şapte ori mai mare decât Asia, că Jupiter nu era un tărâm prea plăcut.

Şi totuşi, cei trei membri ai echipajului credeau că era. Erau foarte convinşi că era. Numai că aceşti membri ai echipajului nu prea erau oameni. Şi nici nu prea erau jupiterieni.

Erau pur şi simplu roboți, proiectați pe Pământ pentru Jupiter.

ZZ Trei spuse:

— Pare un loc foarte pustiu.

ZZ Doi i se alătură şi privi încruntat peisajul bătut de vânt.

— Există oarece construcții în depărtare, zise el, care sunt, evident, artificiale. Sugerez să-i aşteptăm pe locuitori să vină la noi.

ZZ Unu, aflat în navă, ascultă, dar nu răspunse nimic. Era primul construit dintre cei trei şi pe jumătate experimental. Prin urmare, vorbea ceva mai rar decât cei doi însoțitori ai lui.

Aşteptarea n-a fost lungă. De sus se prăvăli o navă spațială de o construcție ciudată. Urmară altele. Apoi se apropie un şir de vehicule de teren, îşi ocupară locurile şi revărsară organisme. Împreună cu aceste organisme apărură diverse anexe neînsuflețite, care ar fi putut fi arme. Unele din acestea erau purtate de un singur jupiterian, altele de mai mulți, iar unele înaintau prin autopropulsie, poate cu jupiterieni înăuntru.

Roboții nu-şi dădeau seama.

ZZ Trei spuse:

— Acum ne-au înconjurat. Atitudinea paşnică şi logică ar fi să ieşim şi noi. De acord?

Aşa era, iar ZZ Unu împinse şi deschise uşa grea, care nu era nici dublă, nici ermetică.

Apariția lor în uşă a fost semnalul unei agitații pline de emoție printre jupiterienii care-i înconjurau. Se făceau nişte operațiuni cu unele din cele mai mari anexe neînsuflețite, iar ZZ Trei deveni conştient de o creştere a temperaturii pe învelişul exterior al corpului său din beriliu indiu-bronz.

Aruncă o privire spre ZZ Doi:

— Simți? Cred că țintesc în noi cu energie termică.

ZZ Doi îşi arătă surprinderea:

— Mă întreb de ce?

— E clar o undă termică de un anumit tip. Priveşte!

Una din raze fusese deviată dintr-un motiv nelămurit, iar traseul ei intersectă un râu strălucitor de amoniac pur, care începu imediat să fiarbă cu furie.

Trei se întoarse către ZZ Unu:

— Asta s-o notezi, Unu, da?

— Sigur.

Treburile de secretariat cădeau în seama lui ZZ Unu, iar metoda lui de notare consta într-o completare mentală făcută pe

rola de memorie de precizie încorporată în el. Înregistrase deja oră de oră fiecare instrument important de la bordul navei, în timpul călătoriei spre Jupiter.

Adăugă bucuros:

— Ce motiv să trec pentru reacție? Cred că stăpânii oameni s-ar bucura să știe.

— Nici un motiv. Sau, mai bine — se corectă Trei — nici un motiv anume. Poți spune că temperatura maximă a razei a fost de circa plus treizeci de grade Celsius.

— Să încercăm să comunicăm? întrerupse Doi.

— Ar fi o pierdere de timp, zise Trei. Nu pot fi decât foarte puțini jupiterieni care să știe codul radio stabilit între Jupiter și Ganymede. Vor trebui să trimită după unul din aceștia, iar când va sosi, legătura va fi stabilită foarte repede. Între timp, hai să-i observăm. Drept să-ți spun, nu le înțeleg reacțiile.

Și nici nu le-a înțeles prea curând. Radiația termică încetă și în prima linie fură aduse și puse în funcțiune alte dispozitive.

Câteva capsule, prăbușindu-se rapid și cu forță sub influența gravitației de pe Jupiter, căzură la picioarele roboților care urmăreau scena. Ele pocniră desfăcându-se și eliminară un lichid albastru, care formă bălți ce începură imediat să se micșoreze prin evaporare.

Vântul de coșmar mătură vaporii, făcându-i pe jupiterieni să o ia la sănătoasa. Un jupiterian mai mototol se împletici buimac, apoi deveni țeapăn și liniștit.

ZZ Doi se aplecă, își muie un deget într-o baltă și fixă lichidul care se scurgea.

— Cred că e oxigen, zise.

— Așa e, oxigen, încuviință Trei. E din ce în ce mai ciudat. Trebuie să fie o acțiune foarte periculoasă, pentru că mi se pare că oxigenul e otrăvitor pentru ființe. Una din ele a murit!

Urmă o pauză, apoi ZZ Unu, a cărui simplitate considerabilă îl acea să-și exprime câteodată gândurile foarte direct, spuse cu violență:

— S-ar putea ca aceste ființe ciudate să încerce, copilărește, să ne distrugă.

Iar Doi, șocat de idee, răspunse:

— Știi, Unu, cred că ai dreptate!

După o ușoară acalmie a activității jupiterienilor, fusese adusă construcție de tip nou. Aceasta avea o tijă subțire, care se îndrepta spre cer prin întunericul de nepătruns de pe Jupiter. Stătea în vântul de o forță incredibilă cu o încăpățânare care demonstra clar o remarcabilă rezistență. Din capătul tijei ieși o trosnitură, apoi un fulger, care lumină adâncurile atmosferei ca o ceață verde.

Pentru o clipă, roboții au fost scăldați de o radiație puternică, apoi Trei spuse gânditor:

— Curent electric de înaltă tensiune! Și încă de o energie foarte mare. Unu, cred că ai dreptate. La urma urmei, stăpânii oameni ne-au spus că aceste ființe încearcă să distrugă întreaga umanitate, iar niște ființe de o răutate atât de nebunească, încât pot nutri gândul de a face rău unei ființe omenești — aici, vocea îi tremură — nu-și vor face deloc scrupule încercând să ne distrugă pe noi.

— E o rușine că au minți atât de deformate, zise ZZ Unu. Săracii de ei!

— Consider că e un gând foarte regretabil, aprobă Doi. Hai să ne întoarcem la navă. Am văzut destule până acum.

Așa au făcut și s-au pus pe așteptat. După cum spunea ZZ Trei, Jupiter era o planetă întinsă și pentru transporturile jupiteriene ar fi putut lua mult timp aducerea la navă a uni expert în codul radio. Oricum, pentru roboți, răbdarea este o marfă ieftină.

De fapt, până să sosească expertul, Jupiter s-a răsucit în jurul propriei axe de trei ori, după cronometru. Desigur că răsăritul și apusul soarelui n-aveau nici o importanță pentru întunericul de la capătul celor trei mii de mile de gaz dens ca un lichid, așa că nu putea fi vorba de zi și noapte. Pe de altă parte, nici jupiterienii, nici roboții nu vedeau cu ajutorul radiațiilor luminoase vizibile, așa că n-avea importanță.

În acest interval de treizeci de ore, jupiterienii din jur și-au continuat atacul cu răbdare și perseverență, pe marginea cărora robotul ZZ Unu a făcut o mulțime de însemnări mentale. Nava era asaltată de trupe fără număr, iar roboții examinau cu atenție fiecare atac, analizând armele pe care le recunoșteau. În nici un caz nu le recunoșteau pe toate.

Dar stăpânii oameni construiseră bine. Construcția navei și a roboților durase cincisprezece ani, iar trăsătura lor caracteristică putea fi exprimată în două cuvinte — forță brută. Atacul se dovedi fără rost și nici nava, nici roboții nu avuseseră de suferit.

— Cred că această atmosferă îi dezavantajează, zise Trei. Nu pot folosi descărcătoare atomice, pentru că n-ar face decât o gaură în atmosfera asta ca o supă și s-ar arunca singuri în aer.

— N-au folosit nici explozive puternice, zise Doi, ceea ce este bine. Sigur că nu ne-ar fi putut dăuna, dar ne-ar fi zgâlțâit un pic.

— Nici un poate fi vorba de explozive puternice. Nu se poate folosi un exploziv fără dilatarea gazului, iar gazul pur și simplu n u se poate dilata în atmosfera asta.

— E o atmosferă foarte bună, mormăi Unu. Mie îmi place. Ceea ce era și firesc, de vreme ce fusese construit pentru asta.

Roboții ZZ erau primii pe care-i livrase vreodată Corporația pentru Roboți și Oameni Mecanici din Statele Unite, fără cel mai vag aspect uman. Erau scunzi și bondoci, cu centrul de gravitație la mai puțin de treizeci de centimetri de la suprafața pământului. Fiecare din ei avea câte șase picioare butucănoase și groase, proiectate să ridice tone întregi la o gravitație de două ori și jumătate mai mare decât cea de pe Pământ. Reflexele lor erau tot de două ori și jumătate mai rapide decât pe Pământ, ca să compenseze gravitația. Și erau alcătuiți dintr-un aliaj de beriliu-iridiu-bronz, rezistent la orice agent coroziv cunoscut, precum și la orice agent distrugător, cu excepția unui descărcător atomic de o mie de megatone, în orice condiții.

Ca să n-o mai lungesc, erau indestructibili și atât de izbitor de puternici, încât erau singurii roboți construiți vreodată,

cărora roboticienii de la corporație nu avuseseră tupeul să le pună porecle derivate din numărul de serie. Un tânăr cu idei sugerase Sissy Unu, Doi şi Trei — dar mai mult în şoaptă, şi sugestia nu s-a mai repetat vreodată.

Ultimele ore de aşteptare s-au scurs într-o discuție încurcată, referitoare la o descriere posibilă a aspectului unui jupiterian.

***

ZZ Unu îşi notase faptul că au tentacule şi o simetrie radială şi aici se împotmolise. Doi şi Trei au făcut tot ce-au putut, dar n-au fost de nici un ajutor.

— Nu poți descrie nimic foarte bine — declară Trei în cele din urmă — fără să ai un standard de referință. Aceste ființe nu seamănă cu nimic din ce ştiu eu — sunt complet în afara traseelor pozitronice din creierul meu. E ca şi cum ai încerca să descrii radiația gama unui robot care nu e echipat pentru captarea radiației gama.

Tocmai atunci atacul armat încetă încă o dată. Roboții şi-au îndreptat atenția în afara navei.

Un grup de jupiterieni înainta într-un mod ciudat de inegal, dar nici cea mai atentă supraveghere nu putea preciza exact metoda lor de deplasare. Nu se ştia sigur cum îşi foloseau tentaculele. Din când în când, organismele căpătau o mişcare de rostogolire remarcabilă, apoi se mişcau cu mare viteză, probabil cu ajutorul vântului, deoarece se deplasau în direcția acestuia.

Roboții ieşiră din navă ca să-i întâmpine pe jupiterieni, care se opriră la trei metri distanță. Ambele părți rămaseră tăcute şi nemişcate.

ZZ Doi spuse

— Probabil că ne observă, dar nu ştiu cum. Vede vreunul din voi ceva organe fotosensibile?

— Nu-mi dau seama, mormăi Trei drept răspuns. Nu văd la ei nimic care să aibă vreun sens.

Din grupul de jupiterieni se auzi un clinchet metalic brusc, iar Unu spuse cu încântare:

— Este codul radio. L-au adus pe expertul în comunicări.

Era, şi-l aduseseră. Sistemul complicat punct-liniuță care, după o muncă de douăzeci şi cinci de ani, fusese transformat de către ființele de pe Jupiter şi pământenii de pe Ganymede într-un mijloc de comunicare extraordinar de flexibil, era în sfârşit pus în aplicare.

Acum în față rămase un jupiterian, iar ceilalți se retraseră. El era cel care vorbea. Clinchetul zicea:

— De unde sunteți?

ZZ Trei, fiind cel mai avansat din punct de vedere mental, bineînțeles că-şi asumă rolul de purtător de cuvânt pentru grupul de roboți:

— Suntem de pe satelitul lui Jupiter, Ganymede.

Jupiterianul continuă:

— Ce doriți?

— Informații. Am venit să vă cercetăm lumea şi să ducem înapoi descoperirile noastre. Dacă ați putea colabora cu noi…

Clinchetul jupiterianului îl întrerupse:

— Trebuie să fiți distruşi!

ZZ Trei se opri şi vorbi aparte, pentru însoțitorii lui:

— Exact atitudinea despre care ne-au prevenit stăpânii oameni. Sunt foarte ciudați.

Revenind la clinchet, întrebă simplu:

— De ce?

Evident că jupiterianul considera că anumite întrebări sunt foarte neplăcute ca să li se răspundă. Zise:

— Dacă plecați în timpul unei singure perioade de revoluție, vă vom cruța — până ce ne vom ridica din lumea noastră ca să distrugem parazitul nejupiterian de pe Ganymede.

— Aş vrea să precizez, spuse Trei, că noi, cei de pe Ganymede şi de pe planetele interioare…

Jupiterianul îl întrerupse:

— Astronomia noastră are cunoştință de Soare şi de cei patru sateliți ai noştri. Nu există planete interioare.

Trei încuviință cu dezgust:

— Atunci, noi, cei de pe Ganymede. N-avem nici un plan referitor la Jupiter. Suntem pregătiți să oferim prietenie. De douăzeci şi cinci de ani poporul vostru a comunicat liber cu ființele umane de pe Ganymede. Există vreun motiv să începeți dintr-o dată război cu oamenii?

— De douăzeci şi cinci de ani, veni răspunsul rece, am presupus că locuitorii de pe Ganymede sunt jupiterieni. Când am aflat că nu sunt şi că am avut de-a face cu animale inferioare pe scara inteligenței jupiteriene, am fost siliți să luăm măsuri pentru a spăla dezonoarea.

Rar şi cu violență el încheie:

— Noi, cei de pe Jupiter, nu vom suporta existența nici unui parazit!

Jupiterianul mergea cu spatele înainte într-un mod ciudat, luptând împotriva vântului, iar întrevederea era clar terminată. Roboții se retraseră în interiorul navei.

ZZ Doi spuse:

— Nu-i a bună, aşa-i?

Continuă, gânditor:

— E aşa cum au spus stăpânii oameni. Au un complex de superioritate extraordinar de dezvoltat, combinat cu o intoleranță dusă la maximum față de oricine sau orice le tulbură acest complex.

— Intoleranța, observă Trei, este urmarea firească a complexului. Necazul e că intoleranța lor e violentă. Au arme — iar ştiința lor e dezvoltată.

— Acum nu mă mai mir — izbucni ZZ Unu — că am fost instruiţi în mod special să nu respectăm ordinele jupiterienilor. Sunt fiinţe aşa-zis superioare, groaznice şi intolerante.

Adăugă, plin de energie, cu credinţă şi încredere de robot:

— Nici un stăpân om n-ar putea vreodată să fie aşa!

— Asta, deşi e adevărat, nici nu se discută, zise Trei. Vorba e că stăpânii oameni sunt în mare pericol. Aici e o lume uriaşă, iar aceşti jupiterieni sunt de o sută de ori mai tari ca număr şi resurse, sau poate de mai multe ori, decât oamenii de pe întregul Imperiu Terestru. Dacă îşi dezvoltă câmpul de forţă într-atât încât să-l poată folosi drept înveliş spaţial — aşa cum au făcut deja stăpânii oameni — vor invada sistemul după cum le va fi voia. Se pune întrebarea cât de avansaţi sunt în acest sens, ce alte arme au, ce pregătiri fac şi aşa mai departe. Rolul nostru e să ne întoarcem cu aceste informaţii, desigur, şi mai bine am hotărî care este următorul pas.

— Ar putea fi greu, zise Doi. Jupiterienii n-or să ne ajute. Asta, pe moment, era mai degrabă o declaraţie incompletă. Trei cugetă o vreme:

— Mi se pare că nu trebuie decât să aşteptăm, observă el. De treizeci de ore încearcă să ne distrugă şi n-au reuşit. Cu siguranţă că au făcut tot ce le stătea în putere. Acum, un complex de superioritate implică întotdeauna nevoia veşnică de a salva aparenţele, iar ultimatumul ce ne-a fost dat dovedeşte asta. Nu ne-ar îngădui vreodată să plecăm, dacă ar putea să ne distrugă. Dar dacă nu plecăm, atunci, mai degrabă decât să recunoască faptul că nu ne pot alunga, vor pretinde cu siguranţă că doresc să rămânem, pentru folosul lor.

Din nou aşteptară. Trecu ziua. Atacul armat nu încetă. Roboţii nu plecară. S-a jucat tare. Iar acum, roboţii se aflau din nou faţă în faţă cu jupiterianul expert în codul radio.

Dacă modelele ZZ ar fi fost prevăzute cu simţul umorului, s-ar fi distrat copios. Aşa, simţiră doar o imensă satisfacţie.

Jupiterianul spuse:

— Noi am hotărât că vi se va permite şederea pentru foarte puţin timp, astfel încât să vedeţi singuri puterea noastră. Apoi vă veţi reîntoarce pe Ganymede ca să-i informaţi pe tovarăşii voştri paraziţi despre îngrozitorul sfârşit la care vor ajunge neîndoios în timpul cât se va roti Jupiter o dată în jurul Soarelui.

ZZ Unu calculă în minte că o revoluţie a lui Jupiter dura doisprezece ani tereştri.

Trei răspunse în treacăt:

— Mulţumesc. Putem să vă însoţim până la cel mai apropiat oraş? Sunt multe lucruri pe care am vrea să le învăţăm.

Adăugă, de parcă ideea i-ar fi venit mai târziu:

— Bineînţeles că nava noastră nu trebuie atinsă.

Asta o spuse ca pe o rugăminte, nu ca pe o ameninţare, pentru că nici un model ZZ nu era certăreţ. Orice posibilitate de iritare, fie ea cât de mică, fusese blocată cu grijă în construcţia lor. La roboţi atât de puternici precum ZZ, buna-dispoziţie inepuizabilă era esenţială pentru siguranţa funcţionării în timpul anilor de testări de pe Pământ.

Jupiterianul spuse:

— Nu ne interesează nava voastră de paraziţi. Nici un jupiterian nu se va murdări, apropiindu-se de ea. Ne puteţi însoţi, dar cu nici un chip nu trebuie să veniţi mai aproape de trei metri de orice jupiterian, pentru că veţi fi imediat distruşi.

— Fac pe grozavii, nu-i aşa? observă Doi, şoptind voios, în timp ce-şi croiau drum împotriva vântului.

Oraşul era un port la ţărmul unui lac de amoniac incredibil. Vântul sufla cu furie peste valurile înspumate, care agitau suprafaţa lichidului cu o forţă sporită de gravitaţie. Portul în sine nu era nici mare, nici cine ştie ce, şi era destul de clar că majoritatea construcţiilor erau subterane.

— Care este populaţia acestui loc? întrebă Trei.

Jupiterianul răspunse:

— E un orăşel de 10 milioane.

— Înţeleg. Înregistrează asta, Unu.

ZZ Unu aşa şi făcu, mecanic, apoi se mai întoarse o dată spre lac, la care privise fermecat. Îl trase pe Trei de cot:

— Ia spune, crezi că aici sunt peşti?

— Ce importanţă are?

— Cred că ar trebui să ştim. Stăpânii oameni ne-au ordonat să aflăm tot ce se poate.

Dintre roboţi, Unu era cel mai simplu şi, prin urmare, singurul care înregistra ordinele la propriu.

Doi spuse:

— Dacă vrea, Unu să se ducă să vadă. Nu dăunează nimănui dacă-l lăsăm pe puşti să se distreze.

— Bine. Nu am nimic împotrivă, dacă nu-şi pierde timpul. Nu pentru peşti am venit noi — dar du-te, Unu.

ZZ Unu o luă la sănătoasa foarte emoţionat şi se năpusti în jos pe plajă, plonjând în amoniac cu un pleoscăit. Jupiterienii priveau cu atenţie. Bineînţeles că nu înţeleseseră nimic din conversaţia anterioară.

Expertul în codul radio clincăni:

— Se pare că însoţitorul vostru s-a hotărât să-şi pună capăt vieţii, disperat de măreţia noastră.

Trei spuse, surprins:

— Nici vorbă. Vrea să cerceteze organismele vii, dacă există, care trăiesc în amoniac.

Adăugă, împăciuitor:

— Prietenul nostru e curios câteodată şi nu este chiar atât de deştept ca noi, deşi asta e doar spre ghinionul lui. Înţelegem asta şi încercăm să-i facem pe plac de câte ori putem.

Urmă o pauză lungă, apoi jupiterianul observă:

— Se va îneca.

Trei răspunse nepăsător:

— Nu e nici un pericol. Noi nu ne înecăm. Putem intra în oraş, de îndată ce el revine?

În acea clipă, din lac se ridică o trâmbă de lichid înaltă de câtiva zeci de metri. Se risipi în sus năvalnic şi apoi se prăvăli într-o pâclă dusă de vânt. Altă trâmbă, apoi alta, apoi o spumă albă, îmbelşugată, care formă o dâră îndreptată spre ţărm, subţiată pe măsură ce se apropia.

Cei doi roboţi urmăriră scena amuzaţi, iar imobilitatea absolută a jupiterienilor arăta că şi ei o urmăreau.

ZZ Unu scoase capul la suprafaţă şi îşi croi încet drum spre uscat. Dar era urmat de ceva! Un organism uriaş, care părea să nu fie alcătuit decât din colţi, gheare şi ţepi. Apoi se văzu că acesta nu-l urma de bună-voie, ci era târât spre plajă de ZZ Unu şi era cuprins de o oarecare moleşeală.

ZZ Unu se apropie foarte timid şi începu să comunice pe cont propriu. Foarte agitat, lansă un mesaj către jupiterian:

— Îmi pare foarte rău că s-a întâmplat aşa, dar creatura asta m-a atacat. Eu făceam doar însemnări referitoare la ea. Sper că nu e o fiinţă valoroasă.

Nu i se răspunse imediat, deoarece, la prima apariţie a monstrului, jupiterienii rupseră rândurile frenetic. Rândurile se formară din nou, încet şi, când o observaţie atentă dovedi că într-adevăr creatura era moartă, se restabili ordinea. Câţiva din cei mai curajoşi împungeau corpul plini de curiozitate.

ZZ Trei zise abătut:

— Sper că-l veţi ierta pe prietenul nostru. Câteodată este neîndemânatic. Nu avem absolut nici o intenţie să facem rău vreunei fiinţe jupiteriene.

— M-a atacat, explică Unu. M-a muşcat fără să-l provoc. Uite! Şi arătă un colţ lung de şaizeci de centimetri, care se termina cu o crăpătură zimţată:

— Şi l-a rupt în umărul meu şi aproape că m-a zgâriat. L-am plesnit numai puţin cu palma, ca să-l gonesc — şi a murit. Îmi pare rău!

În sfârşit, vorbi şi jupiterianul, iar clinchetul lui codificat era mai degrabă o bolboroseală:

— E o fiinţă sălbatică, rar se găseşte atât de aproape de ţărm, dar lacul e adânc acolo.

Trei spuse, încă îngrijorat:

— Dacă o folosiţi pentru hrană, am fi foarte bucuroşi...

— Nu. Putem face rost de mâncare pentru noi fără ajutorul paraz... fără ajutorul altora. Mâncaţi-o voi.

Auzind aşa, ZZ Unu săltă creatura şi o târî înapoi în lac, mişcând uşor un braţ. Trei spuse nepăsător:

— Mulţumim pentru oferta amabilă, dar n-avem nevoie de hrană. Bineînţeles că noi nu mâncăm.

Escortaţi de vreo două sute de jupiterieni înarmaţi, roboţii coborâră printr-o serie de rampe în oraşul subteran. Dacă la suprafaţă oraşul părea mic şi nesemnificativ, dedesubt părea un adevărat megalopolis.

Fură urcaţi în maşini de teren teleghidate — pentru că nici un jupiterian cinstit şi care se respectă nu şi-ar fi periclitat superioritatea urcându-se în aceeaşi maşină cu un parazit — şi purtaţi cu o viteză înspăimântătoare spre centrul oraşului. Văzură destul ca să-şi dea seama că oraşul se întindea pe cincizeci de mile, de la un capăt la celălalt, şi că pătrundea cel puţin opt mile în scoarţa lui Jupiter.

ZZ Doi nu păru prea vesel când spuse:

— Dacă asta e o mostră a civilizaţiei jupiteriene, raportul pe care-l vom duce înapoi stăpânilor oameni nu va fi îmbucurător. La urma urmei, am aterizat la întâmplare pe suprafaţa întinsă a lui Jupiter, cu o şansă la o mie de a nimeri lângă un oraş cu densitate mare de locuitori. Aşa cum spune expertul în coduri, ăsta trebuie să fie doar un orăşel.

— Zece milioane de jupiterieni, zise Trei distrat. Populaţia totală trebuie să fie de trilioane, ceea ce e mult, foarte mult, chiar şi pentru Jupiter. Probabil că au o civilizaţie complet urbană, ceea ce înseamnă că dezvoltarea lor ştiinţifică trebuie să fie extraordinară. Dacă au câmpuri de forţă...

Trei nu avea gât deoarece, de dragul rezistenţei, capetele modelelor ZZ erau pironite bine de trunchi, având delicatele creiere pozitronice protejate de trei straturi separate din aliaj de iridiu, groase de doi centimetri şi jumătate. Dar, dacă ar fi avut gât, ar fi dat din cap cu tristeţe.

Acum se opriseră într-o zonă mai liberă. Pretutindeni în jurul lor se vedeau bulevarde şi clădiri înţesate de jupiterieni, la fel de curioşi cum ar fi fost orice mulţime de pe Pământ în împrejurări asemănătoare.

Expertul în coduri se apropie:

— Pentru mine a venit timpul să mă retrag până la următoarea perioadă de activitate. Am mers până acolo încât să vă asigurăm cazarea, cu un mare dezavantaj pentru noi, pentru că va trebui bineînţeles, să dărâmăm clădirea şi să o reconstruim după *aceea*. Totuşi, veţi avea voie să dormiţi o perioadă.

ZZ Trei dădu dintr-o mână în semn de dezaprobare şi comunică:

— Vă mulţumim, dar nu trebuie să vă deranjaţi. Nu ne supărăm dacă rămânem chiar aici. Dacă dumneavoastră doriţi să dormiţi şi să vă odihniţi, vă rugăm s-o faceţi, neapărat. Noi vă vom aştepta. În ceea ce ne priveşte, zise nepăsător, noi nu dormim.

Jupiterianul nu spuse nimic, deşi, dacă ar fi avut faţă, expresia întipărită pe aceasta ar fi fost interesantă. Plecă, iar roboţii rămaseră în maşină, cu trupe de jupiterieni bine înarmaţi, care se schimbau des, înconjurându-i ca nişte paznici.

Au trecut ore până ce rândurile acestor paznici s-au rupt, pentru a-i permite expertului în coduri să revină. Împreună cu el erau alţi jupiterieni, pe care-i prezentă:

— Cu mine sunt doi oficiali din guvernul central, care au consimţit cu bunăvoinţă să vă vorbească.

Evident că unul din oficiali ştia codul, întrucât clinchetul îl întrerupse tăios pe expertul de coduri. El se adresă roboţilor:

— Paraziţilor! Înălţaţi-vă din maşina de teren, astfel încât să vă putem vedea.

Roboţii erau foarte doritori să se conformeze, astfel încât, în timp ce Trei şi Doi au sărit pe partea dreaptă a maşinii, ZZ Unu s-a aruncat prin stânga. Cuvântul "prin" este folosit după o matură chibzuinţă, deoarece, pentru că el a uitat să manevreze mecanismul care lăsa în jos o secţiune laterală, astfel încât să poată ieşi, smulse acea parte, plus două roţi şi o osie. Maşina se prăbuşi, iar ZZ Unu rămase să privească la resturi într-o tăcere jenantă.

În cele din urmă, el clincăni cu blândeţe:
— Îmi pare foarte rău. Sper că nu era o maşină scumpă.
ZZ Doi adăugă împăciuitor:
— Prietenul nostru este adesea neîndemânatic. Vă rog să-l iertaţi.
Apoi ZZ Trei încercă, fără tragere de inimă, să facă maşina la loc.
ZZ Unu făcu încă un efort să-şi ceară scuze:
— Materialul maşinii era cam subţire. Vedeţi?
Ridică în ambele mâini o foaie de material plastic de duritatea metalului, de un metru pătrat şi groasă de vreo şapte centimetri şi apăsă puţin. Foaia plesni imediat în două.
— Trebuia să-mi fi dat seama, recunoscu el.
Oficialul din guvernul jupiterian spuse, ceva mai puţin tăios:
— Maşina ar fi trebuit distrusă oricum, după ce a fost spurcată de prezenţa voastră.
Făcu o pauză, apoi zise:
— Creaturilor! Nouă, jupiterienilor, ne lipseşte curiozitatea ordinară faţă de animalele inferioare, dar savanţii noştri caută să cerceteze realitatea.
— Gând la gând, răspunse Trei voios. La fel ca noi.
Jupiterianul nu-l băgă în seamă:
— După câte s-ar părea, vă lipseşte organul de simţ pentru substanţă. Cum se face de sunteţi conştienţi de obiectele de la distanţă?
Trei deveni atent:
— Vrei să spui că poporul vostru este direct sensibil la substanţă?
— Nu sunt aici pentru a răspunde la întrebările voastre — întrebările voastre neruşinate — referitoare la noi.
— Atunci înţeleg că obiectele cu o masă specifică scăzută sunt transparente pentru voi, chiar în absenţa radiaţiei.
Se întoarse spre Doi:
— Aşa văd ei. Atmosfera lor este pentru ei la fel de transparentă ca aerul.
Clinchetul jupiterianului reîncepu:
— Întâi să răspunzi la prima mea întrebare, sau răbdarea mea se va sfârşi şi voi ordona să fii distrus.
Trei spuse imediat:
— Noi suntem energosenzitivi, jupiterianule. Ne putem autoregla pentru toată scala electromagnetică după dorinţă. În clipa de faţă, vederea la distanţă mare pe care o avem se datorează radiaţiei de unde radio pe care o emitem noi înşine, iar de aproape vedem cu ajutorul...
Se opri şi îi spuse lui Doi:
— Nu există cuvânt de cod pentru radiaţia gama, nu-i aşa?
— După câte ştiu eu, nu, răspunse Doi.
Trei continuă către jupiterian:
— De aproape vedem cu ajutorul altei radiaţii, pentru care nu există cuvânt de cod.
— Din ce este alcătuit corpul vostru? întrebă jupiteriană.
Doi şopti:
— Probabil că întreabă asta pentru că sensibilitatea lui la substanţă nu poate pătrunde dincolo de pielea noastră. Ştii tu, densitatea crescută. Chiar trebuie să-i spunem?
Trei răspunse nesigur:
— Stăpânii noştri oameni nu ne-au spus că ar trebui să ţinem ceva anume secret.
În limbajul de cod radio el spuse jupiterianului:
— Suntem mai ales din iridiu. În rest, cupru, staniu, puţin beriliu şi un număr mic de alte substanţe.
Jupiterienii se dădură înapoi şi, din cauza crispării nelămurite a diferitelor părţi din corpurile lor absolut de nedescris, făceau impresia că discută agitat, deşi nu scoteau nici un sunet.
Apoi oficialul reveni:
— Fiinţe de pe Ganymede! S-a hotărât să vi se arate câteva fabrici de-ale noastre, ca să vă putem prezenta o foarte mică parte a măreţelor noastre realizări. Apoi vă vom da voie să vă întoarceţi, ca să puteţi răspândi disperarea printre ceilalţi paraz... celelalte fiinţe din lumea îndepărtată.
Trei îi spuse lui Doi:
— Fii atent la psihologia lor. Trebuie să-şi trâmbiţeze acasă superioritatea. Oricum, salvează aparenţele.
Apoi spuse, în codul radio:
— Vă mulţumim pentru înlesnire.
Dar salvarea aparenţelor dădea roade, după cum şi-au dat seama roboţii, în curând. Demonstraţia deveni o excursie, iar excursia o Mare Expoziţie. Jupiterienii prezentau totul, explicau totul, răspundeau plini de zel la toate întrebările, iar ZZ Unu făcu sute de însemnări menite să provoace disperarea.
Potenţialul de luptă al acestui singur oraş, aşa-zis fără importanţă, era de câteva ori mai mare decât cel al întregii planete Ganymede. Încă zece oraşe din astea ar copleşi întregul Imperiu Terestru.
Totuşi, încă zece oraşe la fel n-ar fi decât o fărâmă din puterea pe care o putea exercita întreaga planetă Jupiter.
Trei se întoarse, pentru că Unu îl înghiontea:
— Ce e?
ZZ Unu spuse cu seriozitate:
— Dacă au câmpuri de forţă, stăpânii oameni sunt pierduţi, nu-i aşa?

— Mă tem că da. De ce întrebi?

— Pentru că jupiterienii nu ne arată aripa care trebuie, din această fabrică. Poate că aici se realizează câmpurile de forţă. Dacă ar fi aşa, ar dori să ţină asta secret. Mai bine am afla. Ştii tu, e partea importantă.

Trei îl privi pe Unu cu tristeţe:

— Poate că ai dreptate. Nu trebuie să neglijăm nimic.

Acum se aflau într-o moară uriaşă de oţel, privind cum grinzi de trei mii de metri, din aliaj de siliciu şi oţel, rezistent la amoniac, erau debitate câte douăzeci pe secundă. Trei întrebă încet:

— Ce cuprinde aripa aceea?

Oficialul din guvern se interesă la cei răspunzători din fabrică şi explică:

— Aceea este secţia de temperatură ridicată. Anumite procese necesită temperaturi înalte pe care fiinţele vii nu le pot suporta, iar la aceste temperaturi trebuie lucrat indirect.

Îi conduse spre un compartiment din care se simţea radiind căldura şi arătă o zonă mică, rotundă, din material transparent. Era o zonă dintr-un şir de acest fel, prin care, în atmosfera densă ca o supă, ieşea lumina roşie şi difuză de la forjele incandescente.

ZZ Unu îl fixă cu neîncredere pe jupiterian şi clincăni:

— Am putea intra să ne uităm? Mă interesează foarte mult.

Trei spuse:

— Te porţi ca un copil, Unu. Ei ne spun adevărul. Ei bine, adulmecă, dacă altfel nu poţi. Dar nu sta prea mult; trebuie să mergem.

Jupiterianul spuse:

— Nu sunteţi conştienţi de căldura de care e vorba. Veţi muri.

— O, nu, explică Unu nepăsător. Căldura nu ne deranjează.

Avu loc o consfătuire jupiteriană şi apoi o scenă de zăpăceală, deoarece viaţa fabricii era tulburată de acest caz neprevăzut. Se montară ecrane din material care să absoarbă căldura, apoi se deschise o uşă ce nu se mai clintise vreodată în timp ce lucrau forjele. ZZ Unu intră, iar uşa se închise în spatele lui. Oficialii jupiterieni se înghesuiră să privească prin zonele transparente.

ZZ Unu merse către cea mai apropiată forjă şi o bătu uşor cu palma la exterior. Pentru că era prea scund ca să vadă în ea comod, înclină forja până ce metalul topit se scurse pe buza containerului. Se uită la el curios, apoi îşi cufundă mâna înăuntru, ca să-i încerce consistenţa. După aceea îşi scoase mâna, scutură câteva din picăturile de metal incandescent şi restul îl şterse de una din cele şase coapse ale lui. Merse încet pe lângă şirul de forje, apoi îşi manifestă dorinţa de a ieşi.

Când ieşi pe uşă, jupiterienii se retraseră la distanţă mare şi turnară pe el un şuvoi de amoniac. Acesta ţiui, fierse şi fumegă până ce Unu avu din nou o temperatură suportabilă.

ZZ Unu nu băgă în seamă duşul de amoniac şi spuse:

— Ne spun adevărul. Nu sunt câmpuri de forţă.

— Vezi... începu Trei, însă Unu îl întrerupse nerăbdător:

— Dar n-are rost să întârziem. Stăpânii oameni ne-au dat instrucţiuni să aflăm totul şi asta este.

Se întoarse către jupiterian şi clincăni fără urmă de ezitare:

— Ascultă, ştiinţa jupiteriană a realizat câmpuri de forţă?

Grosolănia era, desigur, una din urmările fireşti ale faptului că Unu avea energii mentale mai puţin dezvoltate. Doi şi Trei ştiau asta, aşa că se abţinură să-şi exprime dezaprobarea faţă de această observaţie.

Oficialul jupiterian îşi destinse încet ţinuta ciudat de ţeapănă, care dăduse cumva impresia că el se holba prosteşte la mâna lui Unu — cea pe care acesta o cufundase în metalul topit. Spuse încet:

— Câmpuri de forţă? Deci acesta este lucrul care vă interesează cel mai mult?

— Da, spuse Unu cu putere.

Dintr-o dată, se observă o creştere vizibilă a încrederii jupiterienilor, întrucât clinchetul deveni mai tăios:

— Atunci veniţi, paraziţilor!

La care Trei îi spuse lui Doi:

— Iar suntem paraziţi, observ... de parcă ne-ar aştepta o veste proastă.

Iar Doi aprobă, mohorât.

Acum fură duşi chiar la capătul oraşului — în partea care pe Pământ s-ar fi numit suburbie — în una dintr-o serie de clădiri apropiate, care amintea vag de o universitate de pe Pământ.

Oricum n-au fost explicaţii şi nimeni nu le-a cerut. Oficialul jupiterian îi conduse repede, iar roboţii îl urmau cu convingerea nestrămutată că era pe cale să se întâmple cel mai rău lucru.

ZZ Unu a fost cel care s-a oprit în faţa unei porţiuni de perete descoperită, după ce ceilalţi trecuseră înainte.

— Ce e asta? vru el să ştie.

Camera era prevăzută cu bănci înguste şi scunde, de-a lungul cărora jupiterienii manevrau şiruri de dispozitive ciudate, între care se distingeau electromagneţi puternici, lungi cam de trei centimetri.

— Ce-i asta? întrebă din nou Unu.

Jupiterianul se întoarse şi i se simţi nerăbdarea:

— Este un laborator biologic pentru studenţi. Aici nu-i nimic interesant pentru voi.

— Dar ei ce fac?

— Studiază viaţa la microscop. N-aţi mai văzut niciodată un microscop?

Trei îl întrerupse, explicând:

— A văzut, dar nu de felul ăsta. Microscoapele noastre sunt destinate pentru organe energosenzitive şi funcţionează prin

refracția energiei radiante. Este clar că microscoapele voastre funcționează pe baza dilatării de masă. Destul de ingenios.

ZZ Unu spuse:

— Aş putea cerceta câteva din specimenele voastre?

— La ce bun? Nu puteți folosi microscoapele noastre din cauza limitelor voastre senzoriale şi vom fi siliți să aruncăm probele, pentru că vă apropiați degeaba.

— Dar n-am nevoie de microscop, explică Unu surprins. Eu mă pot autoregla cu uşurință pentru vederea microscopică.

Păşi spre cea mai apropiată bancă, în timp ce studenții din încăpere se înghesuiră în colț, încercând să evite pângărirea. ZZ Unu trase de-o parte un microscop şi cercetă lamela cu grijă. Se trase înapoi, buimăcit, apoi luă alta... a treia... a patra.

Veni înapoi şi i se adresă jupiterianului:

— Acelea trebuie să fie vii, nu-i aşa? Vreau să spun, acei viermişori.

— Desigur, spuse jupiterianul.

— Ciudat — când mă uit la ei, mor!

Trei scoase o exclamație tăioasă şi le spuse celor doi însoțitori ai săi:

— Am uitat de radiațiile noastre gama. Hai să ieşim de aici, Unu, altfel vom ucide orice fărâmă de viață microscopică din camera asta.

Se întoarse către jupiterian:

— Mi-e teamă că prezența noastră este fatală pentru forme mai plăpânde de viață. Mai bine am pleca. Sper că probele nu sunt prea greu de înlocuit. Şi între timp ar fi mai bine să nu stați prea aproape de noi, pentru că radiația noastră v-ar putea influența în rău. Până acum vă simțiți bine, da? întrebă el.

Jupiterianul îi conduse mai departe într-o tăcere plină de mândrie, dar se putea observa că dublase distanța pe care o menținuse până atunci între el şi ei.

Nimeni n-a mai vorbit, până când roboții au ajuns într-o încăpere întinsă. Chiar în mijlocul ei stăteau în aer, fără să fie sprijinite — sau mai degrabă sprijinite de ceva invizibil — lingouri uriaşe de metal, în ciuda forței puternice de gravitație de pe Jupiter.

Jupiterianul clincăni:

— Iată şi câmpul vostru de forță în ultima formă, aşa cum a fost perfecționat de curând. În acest balon este vid, astfel încât susține întreaga greutate a atmosferei noastre plus o cantitate de metal egală cu două nave spațiale mari. Ce spuneți de asta?

— Că acum puteți călători în spațiu, zise Trei.

— Absolut. Nici un metal sau material plastic nu au forța de a menține vidul în atmosfera noastră, dar un câmp de forță o are, iar nava noastră spațială va fi un balon de câmp de forță. Anul ăsta le vom executa cu sutele de mii. Apoi vom năvăli pe Ganymede, ca să distrugem aşa-zisele inteligențe parazite care încearcă să conteste faptul că noi stăpânim universul.

— Ființele umane de pe Ganymede nu au încercat niciodată... — începu Trei, uşor dojenitor.

— Linişte! şuieră jupiterianul. Acum, întoarceți-vă şi spuneți ce ați văzut. Bietele lor câmpuri de forță — cum e cel cu care e prevăzută nava voastră — nu vor rezista în fața noastră, întrucât cea mai mică navă a noastră va fi de o mie de ori mai mare şi mai puternică decât ale voastre.

Trei spuse:

— Atunci nu mai e nimic de făcut şi ne vom întoarce, cum spuneți, cu informațiile. Dacă ne conduceți înapoi la navă, vă vom spune "la revedere". Dar apropo, doar ca informație, e ceva ce vă scapă. Oamenii de pe Ganymede au, bineînțeles, câmpuri de forță, dar nava noastră nu are aşa ceva. N-avem nevoie de el.

Robotul se întoarse şi făcu semn însoțitorilor lui să-l urmeze. Aceştia au tăcut o clipă, apoi ZZ Unu bombăni, descurajat:

— Ce-ar fi dacă am încerca să distrugem locul ăsta?

— N-ar servi la nimic, spuse Trei. Ne-ar întrece prin numărul mare. N-are nici un rost. În zece ani tereştri, stăpânii oameni vor fi terminați. E imposibil să te ridici contra lui Jupiter. E prea de tot. Atâta timp cât jupiterienii erau legați de suprafață, oamenii erau în siguranță. Dar acum, dacă au câmpuri de forță... Tot ce putem face e să ducem vestea. Dacă se pregătesc adăposturi, câțiva pot supraviețui un timp.

Oraşul rămăsese în urma lor. Erau în câmp deschis, lângă lac, nava lor era un punct întunecat la orizont, când deodată vorbi jupiterianul:

— Creaturilor, spuneți că n-aveți câmpuri de forță?

Trei răspunse apatic:

— N-avem nevoie de ele.

— Atunci cum rezistă nava voastră la vidul din spațiu fără să explodeze, cu presiunea atmosferică din interior?

Şi îşi mişcă o tentaculă, arătând în tăcere spre atmosfera de pe Jupiter, care îi apăsa cu o forță de circa paisprezece milioane de tone pe metru pătrat.

— Păi, simplu, explică Trei. Nava noastră nu e etanşă. Presiunile, cea de-afară şi cea dinăuntru, sunt egale.

— Chiar şi în spațiu? Vid în nava voastră? Mințiți!

— Vă poftesc să ne inspectați nava. Nu are câmp de forță şi nu e etanşă. Ce-i aşa grozav în asta? Noi nu respirăm. Ne obținem energia direct din energie atomică. Prezența sau absența presiunii aerului nu prea are importanță pentru noi şi ne simțim perfect în vid.

— Dar zero absolut!

— Nu contează. Noi ne reglăm propria temperatură. Nu ne interesează temperaturile exterioare.

Făcu o pauză:

— Ei bine, putem ajunge singuri la navă. La revedere. Vom transmite mesajul vostru oamenilor de pe Ganymede — război total!

Dar jupiterianul spuse:

— Aşteptaţi! Mă întorc.

Se întoarse şi porni spre oraş.

Roboţii priviră lung, apoi aşteptară în tăcere.

În mai puţin de trei ore, jupiterianul se întoarse, grăbit şi cu respiraţia tăiată. Se opri la distanţa obişnuită de trei metri faţă de roboţi, dar începu să înainteze puţin câte puţin, într-un mod ciudat şi umil. Vorbi de-abia când pielea lui cenuşie, ca de cauciuc, aproape îi atinse, apoi se auzi codul radio, supus şi plin de respect:

— Onoraţi domni, am luat legătura cu preşedintele guvernului nostru central, care cunoaşte acum toate aspectele, şi pot să vă asigur că Jupiter doreşte doar pace.

— Poftim? întrebă Trei apatic.

Jupiterianul continuă grăbit:

— Suntem gata să reluăm comunicarea cu Ganymede şi vă promitem cu dragă inimă că nu vom face nici o încercare de a ne aventura în spaţiu. Câmpul nostru de forţă va fi folosit doar pe suprafaţa lui Jupiter.

— Dar... începu Trei.

— Guvernul nostru va fi încântat să-l întâmpine pe oricare alt reprezentant pe care onoraţii noştri fraţi oameni de pe Ganymede vor binevoi să-l trimită. Dacă înălţimile voastre vor binevoi acum să jure pace...

O tentaculă solzoasă se întinse spre ei, iar Trei, foarte uimit, o strânse. Doi şi Unu făcură la fel, deoarece alte două tentacule le erau întinse.

Jupiterianul spuse solemn:

— Deci va fi pace veşnică între Jupiter şi Ganymede.

***

Nava, perforată ca o sită, era din nou în spaţiu. Presiunea şi temperatura erau din nou la zero, iar roboţii urmăriră globul imens, micşorându-se văzând cu ochii, care era Jupiter.

— Sunt absolut sinceri, zise ZZ Doi, şi e foarte plăcută această schimbare, dar n-o înţeleg.

— Mă gândesc, remarcă ZZ Unu, că jupiterienilor le-a venit mintea la cap exact la timp şi că şi-au dat seama ce dăunătoare e ideea de a face rău stăpânilor oameni. E firesc.

ZZ Trei suspină şi zise:

— Uite, e doar o problemă de psihologie. Aceşti jupiterieni aveau un complex de superioritate gros de o milă şi, pentru că nu ne-au putut distruge, au fost siliţi să salveze aparenţele. Toate manifestările lor, toate explicaţiile au fost doar lăudăroşenie, menită să ne impresioneze până la umilinţă în faţa puterii şi superiorităţii lor.

— Înţeleg asta, întrerupse Doi, dar...

Trei continuă:

— Dar a ieşit pe dos. Din tot ceea ce au făcut şi-au dat seama că noi suntem mai puternici, că nu ne-am înecat, n-am mâncat şi n-am dormit, că metalul topit nu ne-a vătămat. Chiar prezenţa noastră era fatală pentru viaţa pe Jupiter. Ultimul lor atu era câmpul de forţă. Şi când şi-au dat seama că *noi* n-avem nevoie deloc de el şi că putem trăi în vid, la zero absolut, au capitulat.

Făcu o pauză şi adăugă, filozofic:

— Când un complex de superioritate de felul ăsta capitulează, capitulează de tot.

Ceilalţi doi apreciară asta, apoi Doi spuse:

— Dar tot n-are nici o noimă. De ce le-ar păsa ce ştim şi ce nu ştim să facem? Suntem doar roboţi. Nu noi suntem cei cu care ei trebuie să lupte.

— Tocmai asta e, Doi, zise Trei încet. De-abia după ce am plecat de pe Jupiter mi-am dat seama. Ştii că din nebăgare de seamă, fără nici o intenţie, am uitat să le spunem că suntem doar roboţi?

— Nici nu ne-au întrebat, spuse Unu.

— Exact. Aşa că ei au crezut că suntem fiinţe omeneşti şi că toate celelalte fiinţe omeneşti sunt la fel ca noi!

Privi încă o dată spre Jupiter, gânditor:

— Nu-i de mirare că s-au hotărât să capituleze!
